

Društvene i humanističke nauke

prof. Sandina Duraković, asist.
Fakultet humanističkih nauka, Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru

UDK 821.112.2(436).09 Jelinek, E.

ŽENSKA KNJIŽEVNOST AUSTRIJE I ZAPADNE NJEMAČKE U KONTEKSTU 1968. GODINE⁴

SAŽETAK

U eksplikaciji teme nastoji se precizirati termin „ženske književnosti“ te, pozivajući se na Rutu Eidukevičienę, naglašava se da ženska književnost razotkriva porodični život kao mjesto nastanka afektivnih preduvjeta za eksploataciju i potčinjavanje žena, koji se prenose i na ulogu žene u društvenom životu, a cilj joj je ženu pretvoriti u subjekta u braku i u porodici i u društvu. Pri tome se istražuju i raskrinkavaju tabui i svih falocentričnih struktura moći u kontekstu 1968. godine. Djela nastala u tom periodu stavljat će naglasak na književne prikaze ženske stvarnosti. Ne samo da su ispitane i predstavljene pojedine, dominantne slike žena – primjerice žena u smislu doma i porodice, najčešće u obliku lika majke, nego i druge slike koje su bile usidrene u kulturnoj historiji. I povrh toga, međutim, žene– pisci uspjele su ukinuti tradicionalne tabue i mistifikacije, zamjenjujući ih s nemaskiranom podrškom i novim aspektima seksualnosti i problemima jezika. Tekstovi sadrže i redefiniciju majčinstva tj. odlazak na posao, političku aktivnost, ljubav prema muškarcima, pa čak i prema ženama. U radu će se između ostalog ispitivati i središnje teme i stilovi pojedinih prozanih radova, posebno onih koji su ostali primijećeni u javnosti, otkrivajući ujedno različite faze ženskog pisma u kontekstu političke situacije ali i književnosti.

Ključne riječi: ženska književnost, novi ženski pokret, patrijarhalni poredak, majke i kćeri, 1968. godina

⁴ Potpoglavlje iz magistarskog rada „Odnosi majki i kćeri u romanima Elfriede Jelinek *Pijanistica* i *Izlet s majkom* Gabriele Wohmann u kontekstu njemačke feminističke književnosti od 1968. godine do danas“, Fakultet humanističkih nauka, Mostar.

UVOD

Kada je riječ o austrijskoj i zapadnonjemačkoj književnosti, često se postavlja pitanje da li je potrebno razdvajati književnosti tih dviju zemalja. Naime, mnogi austrijski književnici ali i književnice svoja su djela ranije objavljivali prvo u Njemačkoj, pa tek onda u Austriji. Ukoliko posmatramo književnost Austrije zasebno, uvijek moramo uzeti u obzir i njenu vezu s njemačkom historijom i književnošću. Iz tog razloga u ovom članku posmatrat ćemo žensku književnost tih dviju zemalja iz istog ugla tj. u kontekstu 1968. godine.

Godina 1968. nije samo obilježila studentski pokret već i početke ženske književnosti u Austriji i Zapadnoj Njemačkoj. Ako pogledamo književna kretanja u njihovom društveno-historijskom kontekstu, uočiti ćemo da je ženski pokret, koji je 70-tih godina doživio ekspanziju, imao presudan utjecaj na mnoge spisateljice. Počevši od ženskog pokreta, na koji su mnogi pisci reagirali na različite načine, između ostalog neki vrlo kritički, moguće je identificirati neke od dominirajućih trendova u ženskom pismu.

Ženska književnost u najširem smislu riječi može se opisati kao književnost za žene i / ili o ženama i / ili za žene (Lützel / Schwarz, 1980, p. 135). Takva specifikacija književnosti nailazi na oduševljene prihvate, kao i na polemičke replike. Iako se mnoge autorice, poput Elfriede Jelinek ili Irmtraud Morgner, pokušavaju distancirati od pojma „ženska književnost“, Inge Stephan i Sigrid Weigel konstatiraju sljedeće:

Als Frauenliteratur bezeichnen wir alle von Frauen geschriebenen Texte, auch wenn sie von ihren Verfasserinnen nicht als solche intendiert waren. Die Angst vor einem erneutem Ghetto darf nicht die längst fällige Erarbeitung neuer Methoden und Kriterien zur Betrachtung weiblicher Kulturprodukte verhindern. Da die männliche Literaturkritik Texte von Frauen aus ihrer Darstellung ausgeschlossen oder sie als Abweichung behandelt hat, lässt sich nun mit einer voluntarischen Gleichbehandlung die Gleichheit von Frauen- und Männerliteratur postulieren. (Eidukevičiene, 2003, p. 33)

Ovo pomjeranje akcenta na djela, koja su pisale žene, dogodilo se krajem sedamdesetih godina. Važan podsticaj za razvoj ženske književnosti dao je zapravo novi val ženskog pokreta. Novi ženski pokret uvjetovao je strukturalne promjene, jer se feministička analiza upravo počela baviti onim mjestom gdje su žene stoljećima bile ograničavane: porodicom. Ženska književnost razotkriva porodični život kao mjesto nastanka afektivnih preduvjeta za eksploataciju i potčinjavanje žena, koji se prenose i na ulogu žene u društvenom životu. Prevažilaženje statusa objekta, koji je

žena zadobila u književnosti koju su pisali muškarci, ali i u samoj porodici i društvu, krajnji je cilj ženske književnosti (Eidukevičiene, 2003, p. 33).

Ženska književnost 70-tih i 80-tih godina bavila se i problemima ženske socijalizacije, rekonstrukcijom ženske historije, problemom identiteta itd. Ženska književnost je provokativna, usmjerena je isključivo na žene i prema tome, rodno je markirana (Dernedde, 1994, p. 9-23).

Feministička književnost i književna kritika u užem smislu formirana je na njemačkom govornom području 70-tih godina XX vijeka. Pod francuskim i američkim utjecajima (npr. Simone De Beauvoir, Kate Millet itd.) raspravljalo se o pitanjima emancipacije u kulturi i društvu. Posebno mjesto pripalo je autobiografskom pisanju kod žena: dnevници, memoari, hronike, romani pisani u prvom licu, epistolarne pripovijesti. Književni opusi obiluju autobiografskim podacima, koji uglavnom tematiziraju neke od uzdrmanih tabua burnih sedamdesetih godina, poput seksualnih doživljaja (npr. Elfriede Jelinek *Die Klavierspielerin*, 1983), surovih životnih istina, svađi s partnerom (npr. roman Brigitte Schwaiger *Wie kommt das Salz ins Meer?*, 1977) ili s roditeljima (npr. roman Elisabeth Plessen *Mitteilung an den Adel*, 1976), ili pak razvoda, psihičkih bolesti (npr. roman Marie Erlenberger *Hunger nach Wahnsinn*, 1977) itd.

Luzia Vorspel (1990) izvršila je kategorizaciju nekih od najvažnijih tema ženske književnosti na primjeru serije *Neue Frau* izdavačke kuće Rowolth. Najučestalije tematske odrednice prema Vorspel jesu ženski identitet i genealogija, ženska kreativnost, ženska prijateljstva, odnosi prema roditeljima i djeci, nasilje prema ženama, bolesti, potraga za ženskom tradicijom i ljubavne priče (Eidukevičiene, 2003, p. 65).

Opisujući žensku svakodnevicu, eksploataciju i ugnjetavanje, a samim tim kritizira ne samo muškarce kao pojedince, već i svijet kojim vladaju uglavnom muškarci, autorice poput Jutte Heinrich, Margot Schroeder, Brigitte Schwaiger, Verene Stefan i dr. služe se književnošću kao instrumentarijem u borbi protiv vladajućih muških struktura.

Kroz prizmu ženske književnosti autorice žele upravo prenijeti političku poruku svojim čitateljicama, kako bi ih motivirale u svojoj borbi protiv formalnog odnosno neformalnog sistema vlasti, kojim se održava muška dominacija nad ženama. Druga značajna karakteristika ženske književnosti jeste razotkrivanje porodice kao sigurnog utočišta i rasprava o tradicionalnim moralnim i vrijednosnim paradigmama. Neke autorice⁵ zastupaju mišljenje da je upravo porodica izvor negativnih razlika koje dolaze do izražaja između muškaraca i žena, kao što su npr. materijalna ovisnost žene ili različiti oblici muškog nasilja. Prema tome, ženska književnost ima

⁵ Npr. Alice Schwarzer u djelu : *Der kleine Unterschied und seine großen Folgen. Frauen über sich- Beginn einer Befreiung* (1975)

krucijalnu funkciju u procesu razotkrivanja porodičnog života, kao mjesta, koje stalno producira i reproducira otuđenje i ugnjetavanje žene. Zbog toga i nije čudno zašto se veliki broj feminističke proze, dokumentarne literature i autobiografskih tekstova u Austriji i Zapadnoj Njemačkoj od 1968. godine bavi upravo potčinjavanjem i ugnjetavanjem žena u porodici. Svejedno da li tekstovi opisuju položaj žene u domaćinstvu ili na radnom mjestu – središte njihove potčinjenosti leži u onim faktorima na osnovu kojih drugi upravljaju njihovim potrebama, zahtjevima i očekivanjima. Jačina tih tekstova jeste u tome što nam ne dozvoljavaju da potčinjenost i ugnjetavanje žena posmatramo kao opći problem, koji ne predstavlja ništa drugo nego dio kontradikcije unutar društva. Nasuprot tome, tekstovi nas upućuju na bezbroj činjenica i detalja u kojima se potčinjenost žena manifestira u svakodnevnom životu (Lützel/ Schwarz, 1980, p. 135).

Odnosi u braku, obavljanje kućnih poslova, identitet udate žene i žene van bračne zajednice predstavljaju tematske odrednice svih romana ženske književnosti koji su nastali u kontekstu '68. godine. Romani prikazuju mnoštvo sasvim normalnih životnih situacija npr. žene, kojima muševci ne daju da voze automobil ili da posjete prijateljicu; muškarci / muševci, koji ženama propisuju, šta da oblače, kako da se ponašaju, šta trebaju misliti i osjećati; muškarci / muševci, koji osporavaju ženama autoritet itd.

Ženska književnost nije monolitičnoga karaktera, te se ne može ni svrstati u jednu kategoriju. Postoje tekstovi, koji se isključivo bave potčinjavanjem žena i njihovim posljedicama (npr. tekstovi od Schwaiger, Heinrich, Alexander, Petersen, Walters itd.). Također, postoje primjeri tekstova koji ukazuju na mogućnosti stjecanja autonomnosti i samoostvarenja žena; u tom kontekstu najbolji primjeri jesu romani Verene Stefan *Häutungen* (1975) ili Elisabeth Albertsen *Das Dritte* (1977.) (Schnell, 2003, p.375)

Najradikalniji tekstovi možda su oni koji prikazuju potčinjenost, ali istovremeno i nove mogućnosti samoostvarenja u okviru društva. Najbolji primjer u tom kontekstu jesu romani Margot Schroeder, poput romana *Der Schlachter empfiehlt noch immer Herz* (1976). Ovaj roman, kao i njen prvi roman *Ich stehe meine Frau* (1975) tematiziraju svakodnevnu, konkretnu borbu žena protiv njihovog objektnog statusa u društvu.

U potrazi za vlastitim identitetom mnoge autorice ženske književnosti sežu također i za prošlošću. Propitivanjem vlastitog djetinjstva autorice opisuju svoja vlastita sjećanja na djetinjstvo odnosno na prošle događaje. S tim u vezi naglašena je problematizacija odnosa prema figuri oca i majke.

Književni portreti o očevima, prema Edukevićene (2003), izražavaju s jedne strane pokušaj političkog obračuna s generacijom očeva, s druge strane međutim emocionalnu krizu u odnosu oca i sina, ili oca i kćeri, pri čemu je naglašen

nedostatak kontakta u oba slučaja (npr. roman Brigitte Schwaiger *Lange Abwesenheit*, 1980). O odnosu oca i kćeri govori se uglavnom u optuživačkom tonu, s negativnim prizvukom neprijatelja i izrabljivača majke i kćeri (npr.roman Brigitte Schwaiger *Wie kommt das Salz ins Meer?*, 1977). Figura oca simbolizira ujedno konzervativne porodične odnose i čuvanje starih životnih navika. Emocionalnu distancu kćerke često prevazilaze tek poslije smrti oca. Kao kontrast tom agresivnom obliku opisivanja oca iz pera feminističkih autorica može se posmatrati motiv očinske mudrosti, dobrote i ljubavi izražen posebno u romanima Gabriele Wohmann (npr. romani *Frühherbst in Badenweiler*, 1978, ili *Ausflug mit der Mutter*, 1976). Pored velikog broja djela posvećenih očevima (npr. roman Brigitte Schwaiger *Lange Abwesenheit* 1980, Elisabeth Plessen *Mitteilung an den Adel* 1976, Jutta Heinrich *Geschlecht der Gedanken* 1977), prisutan je relativan broj onih koji se bave eksplicitno majkama. Posebno je istaknuta figura oca, tiranina, dok je majka pasivna i požrtvovana. (Eidukevičiene, 2003, p. 217)

Drugi val feminizma stvorit će diskurzivni prostor i privući publiku za romane koji se bave ovim uveliko prešućenim područjem ženskog iskustva. Široko rasprostranjeni konsenzus da žene prirodno imaju predispozicije za razvoj majčinstva, zajedno s reafirmacijom tradicionalne porodice u neposrednom poslijeratnom desetljeću, skrenut će pažnju kako s majčinstva, tako i s odnosa majka–kći. Od pisaca koji su se bavili temom majke i kćeri u novom ozračju sedamdesetih i osamdesetih godina treba posebno istaći spisateljice poput Ingeborg Drewitz, Christa Wolf, Gabriele Wohmann, Helga Novak, Helma Sanders-Brahms, Jutta Heinrich, Claudia Erdheim, Karin Struck, Brigitte Schwaiger, Waltraud Anna Mitgusch, i Elfriede Jelinek.

Neposredna poslijeratna dešavanja u Njemačkoj i Austriji obilježila su društveni prevrat, glad i siromaštvo, ali i rekonstrukciju i konsolidaciju davno uspostavljenih patrijarhalnih normi i vrijednosti. Za majke i kćeri u romanima sedamdesetih i osamdesetih, nacizam i njegov raspad, rat i njegove posljedice, bijeg od Istoka, status izbjeglice, kao i opće teškoće prvih poslijeratnih desetljeća jesu konteksti u kojima se odigravaju njihovi odnosi. Važno je napomenuti u tom kontekstu, također, i prekranje državnih granica i podjela Njemačke u dvije neprijateljske njemačke države. Ta činjenica podijelila je porodicu i fizički i ideološki. U tim romanima prikazi odnosa majke i kćeri često su dio kontradiktornog pokušaja polaganja računa– skrivenih iza ženske perspektive, osobito od traumatskog razdoblja u njemačkoj i austrijskoj historiji.

Krećući se direktno protiv konvencionalnih pretpostavki o majkama, romani su fokusirani na to kako majke zlostavljaju svoje kćeri, kako psihološki, tako i fizički, i način na koji takvo postupanje utječe na kćeri i njihovu sposobnost da žive sretan i ispunjen život kao odrasle osobe. Razlozi zlostavljanja nalaze se najčešće u djetinjstvu majki i njihovu odgoju u porodicama u kojima one nisu bile ni voljene ni cijenjene. Dugoročni učinci zlostavljanja u djetinjstvu pokazali su da žene često

postaju mazohistički nastrojene u vezama u kojima i same kasnije postanu zlostavljači svojih kćeri. Ovi romani otvorili su dio porodičnog života skrivenog od pogleda i otkrivanja onih sfera kada je u pitanju zlostavljanje djeteta.

Osamdesetih godina XX vijeka autorice se postepeno udaljavaju od feminističkog programa, tj. direktnog kritiziranja vladajućeg sistema i društva. U početnoj fazi emancipacije oslobađanje žene bio je glavni cilj svih feminističkih inicijativa, zbog čega su autorice u svojim djelima upravo tematizirale porodični i bračni život. Za razliku od toga protagonistkinje osamdesetih i devedestih godina su samostalne, žive same i jedva da imaju socijalne kontakte (npr. roman Brigitte Kronauer *Die Frau in den Kissen* 1990). Raskidi i nezadovoljstva s partnerom ne predstavljaju više problem u djelima ženske književnosti Osamdesetih godina, glavni problem jeste u samoći junakinja (Eidukevičiene, 2003, p. 60).

Austrijske i zapadnonjemačke spisateljice dale su značajan doprinos razvoju savremene ženske književnosti. Jedna od njih je i austrijska spisateljica i prevoditeljica Barbara Frischmuth. U romanu *Die Klosterschule* (1968) ističe se njena sklonost ka žanru ženske književnosti. Još prije početka novog ženskog pokreta Frischmuth oslikava život mladih djevojaka u jednom katoličkom internatu u Grundenu (Austrija). Problematizirajući strog i autoritativan odgoj te pokušaje gušenja individualne svijesti kod učenica, spisateljica ironično razotkriva historijsku pozadinu onoga što se stoljećima ženama uvijek branilo tj. sloboda misli, izražavanja i djelovanja (Schmid- Bortenschlager, 2009, p. 175).

U skladu s programom generacije '68. tj. borbom za ravnopravnost žena, za pravo glasa, radničku klasu i socijalne slučajeve jesu romani Marianne Fritz, Marie Erlenberger, Christine Nöstlinger, Elfriede Jelinek itd. Dok spisateljice poput Brigitte Schwaiger (*Wie kommt das Salz ins Meer?*, 1977), Verene Stefan (*Häutungen*, 1975) i Karin Struck (*Klassenliebe*, 1973) reprezentiraju u potpunosti feminizam njemačkoga govornog područja. Oba romana imaju specifičnu autobiografsku formu pripovijedanja. Brigitte Schwaiger npr. u svom romanu *Wie kommt das Salz ins Meer?*, 1977) pripovijeda u Ich-formi o životu jedne mlade žene iz provincije: gimnazija, prekinut studij, udaja, rastava braka. Roman je u odnosu na gore navedene romane u suprotnosti s programom generacije '68. Autorica ne kritizira društvo, ne služi se jezičkim eksperimentima, već klasičnim individualizmom i psihološkim pripovijedanjem. Roman je tako koncipiran da naglašava otcjepljenje ženskog pokreta od studentskog, tako što reprezentira jedan od njegovih glavnih argumenata *Das Private ist das Politische* (Schmid-Bortenschlager, 2009, p.169). U ovom kontekstu autorica slijedi definiciju Renate Möhrmann, pokazujući kako muški feministički tekstovi ustvari predstavljaju povratak u privatnu sferu, a ženski imaju premise političkog. Ženski romani, prema Schmid-Bortenschlager (2009), nešto su sasvim novo u odnosu na muške tekstove, koji čine najveći dio tradicionalne književnosti.

Književno-političku rascijepljenost društva možda najbolje može prikazati recepcija romana *Malina* (1971) austrijske spisateljice Ingeborg Bachmann. Roman *Malina* oglašuje se od dominirajućih poetičkih modela. Prema mišljenju kritičara, roman je van glavnog toka političke, dokumentarne, eksperimentalne i autobiografske književnosti tog perioda, a poznati književni kritičar Reich–Ranicki naslovit će ga bolesnom pričom jedne „propale pjesnikinje“ (Schmid-Bortenschlager, 2009, p. 170). Tek nakon nekoliko godina i recepcijom francuske feminističke teorije prepoznat će se značaj ovog romana.

Dok se ženski pokret bori za pravo na abortus te protiv sistematske diskriminacije žena na poslu i općenito u društvu (npr. roman Karin Struck *Klassenliebe*, 1973) Ingeborg Bachmann u svom romanu *Malina* (1971) vrši radikalnu analizu patrijarhata.

Roman analizira višestruku rascijepljenost njegove glavne protagonistkinje: rascijepljene između umjetničke kreativnosti i potrebe za ljubavlju, osobnih interesa i potrebom za kompromisom (život s Ivanom), (muške) racionalnosti (doktorat) i ženske emocionalnosti (snovi, apsolutna ljubav). Radi se o rascijepljenosti, koja uvjetuje sadašnjost glavne protagonistkinje, koja u suštini svoje korijene vodi iz prošlosti (fašizam). Ta rascijepljenost nije individualna, već općenita rascijepljenost između muškarca i žene. (Forster i Riegel, 2004, p. 129)

Roman kombinira mnoge teme koje su bile aktuelne u političkoj i književnoj diskusiji njemačke feminističke književnosti od 1968. godine: šta je tipično muško, šta je žensko; kako se vrednuju te karakteristike u kojem su odnosu biološki i društveni rod (seks i gender); da li je racionalnost i umjetnička aktivnost muški prerogativ; kako se internaliziraju društvena očekivanja, koju ulogu igraju odgoj, crkva, pravda, država i vojska u tom procesu; da li se rat i fašizam izuzimaju iz tog odnosa spolova / rodova? Uprkos tome, zbog nedostatka jednostavnosti i jasne političke poruke, roman neće naići na oduševljenost i negirat će ga mnogi kritičari tog vremena. Istu sudbinu Bachmann dijeli s Marlen Haushofer, koja će već 1963. godine objaviti roman *Die Wand* u kontekstu pokreta protiv nuklearnog naoružanja. Njena feministička poruka isto tako prepoznat će se tek osamdesetih godina XX vijeka. (Schnell, 2003, p. 385)

S obzirom na raznolikost pisanja u tom razdoblju, nije lahko sažeti sve različite trendove i individualne stilove pisanja. Međutim, moguće je identificirati pravce razvoja koji su bili povezani s promjenama na političkoj sceni. Tokom razvoja ženskog pokreta, izdiferencirale su se dvije glavne skupine: s jedne strane bili su oni koji su slijedili socijalističku liniju, a s druge strane oni usmjereni na sjevernoamerički radikalni feministički model. U ženskom pismu realističke i dokumentarne forme ustupile su mjesto biografskim i autobiografskim oblicima. Zbog toga što je politički diskurs bio posebno koncipiran na obuhvatanju personalnih identiteta, naglasak na subjektivnosti nije bio u suprotnosti s ciljevima

ženskog pokreta. Rad i političke obaveze bile su dominirajuće teme ranih sedamdesetih, dok su ljubav, seksualnost i osobni odnosi obilježili srednje sedamdesete godine. Takav raspon tema žene nisu shvatale kao depolitizaciju, već kao proces širenja novih političkih perspektiva. Sam jezik postaje politiziran: spisateljice poput Doris Runge i Margot Schroeder koristile su se njime u provokativnom smislu da bi označile klasnu pripadnost, dok nasuprot tome, Karin Struck jezik pretvara u središnji problem, a Verena Stefan samo ga upotrebljava u odnosima među spolovima.

Radi se o uzorku koji se stalno ponavlja, čak i u dokumentarnim i realističkim tekstovima s biografskom osnovom riječ je o priči ženske evolucije koja kulminira u činu emancipacije i oslobođenja, i u većini slučajeva završava tamo. Ideal politički aktivnog subjekta koji preovladava u tekstovima ranih sedamdesetih godina postupno je ustupio mjesto prikazu problematičnih ličnosti zaokupljenih svojim životnim pričama. Koncept subjektivnosti postaje sve složeniji i kontradiktorniji, što je trend koji će obilježiti osamdesete i devedesete godine.

LITERATURA

- Dervede, R. (1994). *Mutterschatten-Schattenmütter, Muttergestalten und Mutter-Tochter-Beziehungen in deutschsprachiger Prosa*, Peter Lang, Frankfurt am Main.
- Eidukevičiene, R. (2003). *Jenseits des Geschlechterkampfes. Traditionelle Aspekte des Frauenbildes in der Prosa von Marie Luise Kaschnitz*, Gabriele Wohmann und Birgit Kronauer, Rohring Universitätsverlag, St. Ingbert.
- Forster, H. / Riegel, P. (2004). *Deutsche Literaturgeschichte Band 12 Gegenwart 1968-1990*, Dtv, München.
- Lützel, P. M. / Schwarz, E. (1980). *Deutsche Literatur in der Bundesrepublik seit 1965*, Athenäum.
- Schmid-Bortenschlager, S. (2009). *Österreichische Schriftstellerinnen 1800-2000. Eine Literaturgeschichte*. WBG (Wissenschaftliche Buchgesellschaft), Darmstadt.
- Schnell, R. (2003). *Geschichte der deutschsprachigen Literatur seit 1945, 2.*, überarbeitete und erweiterte Auflage, J. B. Metzler Verlag, Stuttgart-Weimar.

**WOMEN'S LITERATURE OF AUSTRIA AND WESTERN GERMANY
IN THE CONTEXT OF 1968****ABSTRACT**

In explaining the theme, the author seeks to define the term “women's literature” and, referring to Rute Eidukevičiene, emphasizes that women's literature reveals family life as a place where the affective precondition for the exploitation and subjugation of women takes place, which is transmitted to the role of women in social life and its goal is to turn a woman into the subject of marriage, family and society. In doing so the author explores and debunks all falocentric taboos and power structures in the context of the movement of the year 1968. Works created during this period are dealt with focusing on literary representations of women's reality. Not only individual dominant images of women – such as women in the home and family, usually in the form of a mother figure are presented here. It is stressed that women-writers were able to abolish the traditional taboos and mystification, replacing them with undisguised support and new aspects of sexuality and language problems. The texts contain a redefinition of motherhood that is going to work, political activity, love of men, and even of women. This paper examines, among other things, the central themes and styles of individual prose works, especially those who stayed observed in public, revealing also the different stages of women's writing in the context of the political situation as well as literature.

Ključne riječi: *women's literature, new women's movement, patriarchal order, mothers and daughters, 1968.*